

ГЛАГОЛЈИЦА

Ćiril i Metod – mozaik

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice iz Zagreba
godišće VII | broj 78 | srpanj 2022. | ISSN 2718-4307

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Unatoč žarkom ljetu, u svijetu glagoljice i dalje bilježimo brojna događanja. Tijekom kolovoza uzimamo zasluženu pauzu, uz izuzetak već dogovorenih aktivnosti, a u rujnu nastavljamo punom parom. Želimo Vam opuštajuće ljetne dane!

Zanimljivosti iz rada Društva i svijeta glagoljice

Srpanj i kolovoz u Zagrebu protiču bez mjesečnih tribina i glagoljaških misa.

VODICE, GLAGOLJICA I GLAGOLJAŠI

POZIVAMO VAS NA PREDAVANJE O GLAGOLJAŠKOJ TRADICIJI U VODICAMA I
FRA DRAGUTINU ANTONU PARČIĆU (1832. – 1902.),
FRANJEVCU TREĆOREDCU GLAGOLJAŠU KOJI JE ŽIVIO I NA OTOKU PRIVIČU
U SRJEDU, 17. KOLOVOZA OD 18.30 SATI KOD STARE CRKVICE SV. KRIŽA

Predavači:
dr. Vladimir Lučev
prof. Darko Zubrić
i Mirna Lipovac
članovi Društva prijatelja
glagoljice iz Zagreba

SVI STE DOBRDOŠLI!
Vel. župnik dr. Franjo Glavinić

Nanese li Vas put u Vodice, u srijedu 17. kolovoza od 18.30 sati možete prisustvovati predavanju o Parčiću, uz razgled panoa i glagoljskih misala i knjiga. Predavanje kod crkvice Sv. Križa.će održati standardni dvojac Žubrić i Lipovac pojačan našim članom iz Šibenika, dr. Vladmirom Lučevom.

Prva tribina u narednoj školskoj godini bit će održana dana 14. rujna u 19 sati u velikoj dvorani u zgradi Matice hrvatske, Strossmayerov trg 4 u Zagrebu. Gošća tribine je bivša predsjednica našega Društva, Biserka Draganić, prof., s temom: *Glagoljica i glagoljaška baština u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske*.

29. saziv Male glagoljaške akademije u Roču održan je od 29. lipnja do 2. srpnja i okupio je preko 50 učenika, njihovih nastavnika, te voditelja i gostiju programa. Ove se godine u Ročkoj akademiji malo više bavilo brojevima i njihovim značajem u glagoljskom pismu, a kao i svake godine do sad, rezultati petodnevnog istraživanja i stvaranja prikazani su na završnoj večeri, u petak 1. srpnja, u obliku dramske igre kroz šetnju Ročem.

Datum 5. srpnja obilježava se u Hrvatskoj, Sloveniji, Češkoj i Slovačkoj kao blagdan sv. Ćirila i Metoda. U rimskome obredu se inače njihov blagdan slavi 14. veljače (datum kada je preminuo Ćiril, 869. godine u Rimu). Papa Ivan Pavao II. apostolskim pismom *Egregiae virtutis* od 31. prosinca 1980. g. proglasio je svetu braću Ćirila i Metoda suzaštitnicima Europe, napisavši, između ostaloga: "Budući da su dakle sveti Ćiril i Metod evanđelje uklapali u uljudbu naroda koje su evangelizirali, neobično su zaslužni za nastanak i razvoj te uljudbe ili, točnije, mnogih takvih uljudbi. Doista sve uljudbe slavenskih naroda duguju svoj početak ili svoj razvoj djelima solunske Braće. Ta izvorno su i oštroumno stvorili alfabet za slavenski jezik i time nešto najviše i najveće za uljudbu svih slavenskih naroda." Staroslavenski institut zaokružuje ovu temu lijepom rečenicom: Kao narod koji se glagoljicom služi više od tisuću godina, zahvalni smo Braći što su nas počastili tim najvišim i najvećim darom za našu uljudbu.

Staroslavenski institut nam je podario i prikladnu glagoljsku riječ mjeseca: *var* = vrućina uz optimističnu napomenu: "Petar peče, a Ilija pali – kaže naš narod za vrijeme od 29. lipnja (sv. Petar i Pavao) do 20. srpnja (sv. Ilija) i dalje. Barem je vitamina D u izobilju, a i Božić je za manje od pola godine."

S veseljem smo primili vijest da je župna i samostanska barokna crkva sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu, koja je u potresima 2020. godine bila teško oštećena, sada temeljito obnovljena i učvršćena te je, poslije više od dvije godine, od nedjelje 10. srpnja ponovno otvorena za bogoslužja župne zajednice.

Krk je nezamisliv bez ljetnih škola glagoljice diljem otoka. *Ljetnu školu glagoljice barba Branka* održavao je i ove godine od 18. do 23. srpnja u prostoru Osnovne škole Malinska-Dubašnica naš istaknuti član, etnolog Damir Krenenić. Ne samo da je već 29 godina dobar duh glagoljice, nego je i dobar duh *Fešte od presnaci*, tradicionalnog krčkog slatkog jela. Nakon učenja glagoljice dobro dođe i slatki zalogaj!

Franjevački samostan sv. Pavla Pustinjaka na otočiću Galevcu (Školjiću), Turistička zajednica Općine Preko i Društvo prijatelja glagoljice iz Zagreba, na inicijativu našega člana, rodom Prečanina, g. Davora Klarina, organizirali su u subotu, 9. srpnja u 19 sati predavanje i izložbu posvećenu fra Dragutinu Antunu Parčiću (1832. – 1902.).

U dvostuko obljetničkoj godini nastojimo promovirati Parčića kako bi se što širi krug ljudi upoznao s njegovom svestranošću i značajem, prvenstveno za hrvatsko glagoljaštvo, filologiju i fotografiju. Parčić je četiri godine (1860.-1864.) proveo kao gvardijan navedenog samostana, a u to se vrijeme bavio i fotografijom, bilinstvom, slikarstvom, fizikalnim pokusima i dr. Sjajan domaćin u samostanu predavačima Darku Žubriniću i Mirni Lipovac bio je fra Božo Sučić. Ipak, ne možemo odoljeti a da ne objavimo sliku mladog svećenika Darija kojeg smo dan nakon predavanja, rano ujutro *uhvatili* u majici s glagoljskim natpisom i odmah slikali.

Nakratko smo posjetili našeg *starog prijatelja* patera Jozu Milanovića, svećenika iz benediktinskog samostana Sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu pored Tkona. Čokovac je posljednji muški samostan benediktinaca u Hrvatskoj i poznato glagoljaško središte iz kojeg potječu *Regula sv. Benedikta* i *Tkonski zbornik* iz 16. stoljeća. Njegovu bogatu povijesnu baštinu čine i brojni klesani glagoljski natpisi.

Dan prije predavanja na zadarskom radiju u 40-minutnoj emisiji gostovali su prof. dr. Šime Mihatov, ptof. dr. Vjekoslav Čosić i Davor Klarin, ing. i najavili susret na Galevcu te slušatelje detaljnije upoznali s Parčićevim životom i djelom.

Uхватili smo malo vremena i otišli od Preka do susjednog mjesta Kali gdje se nalazi posljednje počivalište našeg dragog člana, hrvatskog književnika i prevoditelja, Joje Ricova (1929. - 2017.)

U svezi s ovim predavanjem posebno moramo citirati kardinala i zagrebačkog nadbiskupa Josipa Bozanića koji u pismu upućenom Društvu prijatelja glagoljice, n/r prof. dr. Šime Mihatova daje snažan vjetar u leđa našem trudu oko promoviranja Parčića. Evo što je napisao kardinal Bozanić: "...Ovaj svestrani franjevac trećoredac svojim je zauzetim životom i značajnim djelima zadužio hrvatsku glagoljašku baštinu. Vjerujem stoga da je kontinuirano upoznavanje Parčićeve ostavštine poticaj suvremenima da spomen na hrvatsku glagoljašku baštinu održavaju živim, a budućim generacijama nadahnuće u marljivom upoznavanju i promicanju iste."

crkvu sv. Donata, simbola Zadra, a Zadar je bio jedan od prvih centara i pravi rasadnik glagoljaške pismenosti gdje se glagoljica u općoj uporabi zadržala duže nego u drugim dijelovima Hrvatske.

Glagoljica gdje je (ne)očekujemo

Glagoljicu smo spazili u Smiljanu, rodnom mjestu Nikole Tesle. Crkva Svetih apostola Petra i Pavla pored Tesline rodne kuće nedavno je obnovljena, a među svecima nalazi se i lijepa freska sv. Ćirila koji u ruci drži svitak s glagoljskim slovima. Autor je Milan Radušin, pravoslavni svećenik iz Drniša koji je završio i likovnu akademiju u Beogradu.

Nadbiskupsko sjemenište "Zmajević" na ulazu ima lijepu glagoljsku ligaturu (spojenicu) VZ u čast svoga osnivača, Vicka Zmajevića (1670.-1745.), barskog i zadarskog nadbiskupa, znamenitog crkvenog dostojanstvenika, pisca i političara. U ovoj instituciji školovao se i Parčić.

Naš član, g. Živko Ključec, hrvatski je kontrabasist, melograf, pedagog i skladatelj. Ulaže napore oko očuvanja glazbene baštine doline Neretve, prikupljajući i zapisujući stare napjeve, kako svjetovne tako i crkvene. Ovih dana je objavio CD "Majci Božjoj, kraljici Hrvata" na kojem poznate marijanske pjesme izvode klape, ženske, muške i mješovite, poput Nostalgije, Dišpeta, Armorina i Šufita. Omot CD-a krasi natpis latinicom i glagoljicom.

Mario Filipi je hrvatski branitelj i stopostotni ratni vojni invalid, ujedno i autor izvrsne monodrame *Kako glumiti normalnog čovjeka*. U mladosti je bio aktivan sportaš – 1968. godine u Amsterdamu je postao juniorskim prvakom svijeta u dvojcu s kormilarom. Početkom domovinskog rata kao slobodan novinar i fotograf s hrvatskim dragovoljcima obilazi ratna područja na području Slavonije. U listopadu 1991. u krvavoj bitci za oslobođenje ceste koja vodi u Vukovar, u selu Marince pogođen je granatom te ostaje bez ruke, noge i mnogih suboraca. Nakon rata, unatoč svemu, nastavio se baviti sportom kojeg toliko voli, posebice planinarstvom i plivanjem. Knjigu *Nikola Tesla ispod paučine* objavio je 2005. godine, a godinu dana kasnije objavljuje svoju knjigu fotografija i ratnih tekstova pod naslovom *Na istočnom pragu Domovine*.

G. Filipi na svojoj košulji nosi natpis *Glumim normalnog čovjeka* izvezen glagoljicom. Fotografija je snimljena 15. lipnja nakon predstavljanja trećeg, proširenog izdanja njegove knjige o Nikoli Tesli u dvorani Vijenac na Kaptolu.

Jedna suvenirnica u Krku nudi obilje keramičkih glagoljskih slova i još mnoštvo lijepih suvenirna, a slike nam je poslala naša članica, prof. Antonija Zaradija Kiš.

Ljeto nam daje uvid u različite tetovaže koje u ostatku godine uglavnom budu skivene odjećom. Jedan Luka ima tetovirano ime Blaž, u spomen na svoga oca. Fotografiju snimljenu u Balama u Istri nam je poslala gđa. Ana Rubić.

Zanimljiv glagoljsko-latinični kolaž krasi jedan od zidova Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Ljetni dani mogu se prikratiti rješavanjem križaljki, najbolje pritom upisujući tražene riječi glagoljicom.

Važna obavijest za kraj

Podsjećamo sve članove na važnost plaćanja godišnje članarine čime se omogućava nesmetani rad Društva. Poznato je da svi aktivni članovi sve što rade za dobrobit Društva rade to bez ikakve naknade. Međutim, troškovi poslovanja rastu, a dotacije Gradskog ureda za kulturu ne prate taj trend.

Molimo one koji u tekućoj godini nisu podmirili člansku obvezu da to svakako učine. U slučaju duljeg neplaćanja, molimo podmirite i zaostatke. Podsjećamo da je izmjenom Statuta na godišnjoj skupštini održanoj u ožujku ove godine predviđena i mogućnost automatskog prestanka članstva, bez prethodne najave, u slučaju neplaćanja članarine dulje od tri godine.

Godišnja članarina iznosi 120 kn za zaposlene osobe, a 50 kn za umirovljenike, učenike, studente i nezaposlene osobe.

Primatelje Novosti koji se (još) nisu ućlanili u Društvo molimo za odgovarajuću donaciju.

UNIVERZALNI NALOG ZA PLAĆANJE			
PLATITELJ (naziv/ime i adresa):		Hitno: ☐	Valuta plaćanja:
IBAN ili broj računa primatelja:		Iznos:	
IBAN ili broj računa platitelja:		Model:	
Model:		Poziv na broj platitelja:	
IBAN ili broj računa primatelja: HR4023600001101379457		Poziv na broj primatelja:	
PRIMATELJ (naziv/ime i adresa):		Model:	
Društvo prijatelja glagoljice Strossmayerov trg 4 Matica hrvatska Zagreb		Poziv na broj primatelja:	
Sifra namjene:		Opis plaćanja:	
Datum izvršenja:		Članarina / donacija	
BIC (ili naziv banke primatelja):		Pečat korisnika PU	
Primatelj (osoba):		Potpis korisnika PU	
Valuta pokrića:		Troškovna opcija:	

Neka Vas prate zdravlje, mir i dobro!

UREDNIKA

Мирна Липовач Mirna Lipovac

STRUČNI SURADNIK

Дарко Жубринић Darko Žubrinčić

Друштво

DRUŠTVO PRIJATELJA GLAGOLJICE

E-adresa: drustvoprijateljlagoljice@gmail.com

СВЕЊАМСТВОМ НАЈБОЉИЈЕГ РАДИЈАЦИЈАМИХАНА

Web adresa: <http://www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html>

Svi raniji brojevi *Novosti* nalaze se na: www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html